

Bij de beoordeling van verzoeken om kwijtschelding wordt de 100%-norm gehanteerd. Dit betekent dat, om in aanmerking te komen voor kwijtschelding, het inkomen niet hoger mag liggen dan 100% van het bijstandsniveau. Vervolgens vindt er een vermogenstoets plaats.

Aanvragen worden getoetst bij het inlichtingenbureau. Deze toets is niet alleen een vermogenstoets, maar ook een inkomenstoets.

Er is een kolom aan de tabel toegevoegd, het betreft de aanvragen die buiten behandeling gesteld zijn.

Vanaf 2017 wordt er gewerkt met een 'verkort formulier' en wordt er maandelijks door het Inlichtingenbureau bekeken of iemand voor automatische kwijtschelding in aanmerking komt. Het Inlichtingenbureau werkt met inkomens- en vermogensgegevens die ouder zijn dan een half jaar en om zorgvuldig te bekijken of iemand toch voor kwijtschelding in aanmerking komt wordt de aanvrager in de gelegenheid gesteld om een 'uitgebreid formulier' in te vullen en met alle gevraagde bijlagen terugsturen. Er wordt dan handmatig bekeken of de aanvrager voor kwijtschelding in aanmerking komt,

Vorig jaar hebben 40 personen hier geen gehoor aan gegeven. De aanvragen zijn inhoudelijk dus niet behandeld en buiten behandeling gesteld.

Overzicht kwijtscheldingen

Verzoeken om kwijtschelding	2013	2014	2015	2016	2017	2018 half jaar
aantal verzoeken	335	343	359	366	433	378
volledig toegekend	252	295	324	319	325	287
gedeeltelijk toegekend	6	1	11	6	9	8
Afgewezen	66	47	26	35	53	35
Nog in behandeling				0	0	23
Buiten behandeling gesteld	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	40	24
Aanvragen door ondernemers	6 nog in behandeling	7 nog in behandeling	2 nog in behandeling	5 nog in behandeling	1 nog in behandeling	1 nog in behandeling

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Invulling risicobeheersing en weerstandsvermogen: 2010-heden
De raad van Zeewolde heeft 8 jaar geleden voor het eerst een nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing vastgesteld.

Deze is in 2014 herzien.

Daarin staan de kaders waarmee in de paragraaf wordt gewerkt. Naast de toepassing van deze kaders worden de risico's (wel) jaarlijks tweemaal geactualiseerd in afstemming met het management, bestuur en raad. Echter het is tot op heden niet gelukt om deze risico's te kwantificeren (kans maal bedrag). Voor deze gewenste werkwijze was tot nu toe onvoldoende (bestuurlijk) draagvlak.

Tot nu toe is de keuze gemaakt om geen risico's te kwantificeren, omdat de laatste 10 jaar er vanuit de bovengenoemde risico inventarisatie weinig risico's zich daadwerkelijk hebben voorgedaan.

Het resultaat van bovengenoemde werkwijze is dat in de paragraaf wel de weerstandscapaciteit wordt berekend, maar dat de risico's alleen worden omschreven en niet worden gekwantificeerd. Met als gevolg dat deze niet kunnen worden geconfronteerd met de weerstandscapaciteit en er dus ook geen weerstandsratio wordt berekend. Er wordt onderscheid gemaakt in incidentele en structurele risico's, maar deze worden niet allemaal gekwantificeerd.

Strikt genomen volgt Zeewolde hiermee niet de BBV (art 11 lid 1), want er wordt geen weerstandsvermogen berekend. Zeewolde heeft de beschikking over een ruim incidenteel weerstandsvermogen. Mede omdat risico's uiteenvallen in incidentele en structurele risico's kan op deze wijze niet de juiste conclusie worden getrokken.

In 2018 wordt de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing geactualiseerd. Het is op dit moment niet te zeggen welke veranderingen er door de raad worden vastgesteld en welk effect dat (mogelijk) heeft op de kwaliteit van de paragraaf en de wijze van het invullen van het risico management. Bovengenoemde onderwerpen zullen in de nieuwe nota benoemd worden en zullen afwegingen om voor een opzet te kiezen ook een plek krijgen.

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe goed de begroting bestand is tegen financiële tegenvallers. Daartoe is inzicht nodig in de omvang van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Om inzicht te krijgen in de robuustheid van de financiële documenten van de gemeente bepaalt artikel 11 van de BBV dat in de paragraaf Weerstandsvermogen een relatie wordt gelegd tussen de weerstandscapaciteit en de risico's.

Ratio's kengetallen

Met het vaststellen van de wijzigingen in het "Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten" (BBV) op 5 maart 2016 is het opnemen van een aantal kengetallen verplicht.

De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen	Normen VNG %			Rekening 2016	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
	Voldoende	Matig	Onvoldoende							
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130	-27%	-52%	-55%	-51%	-57%	-74%	-95%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	< 100	100 > < 130	> 130	-32%	-58%	-60%	-56%	-61%	-78%	-99%
Solvabiliteitsratio	> 50	30 > < 50	< 30	66%	66%	66%	64%	61%	60%	58%
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 < > 0,6	< 0	3%	0%	-1%	6%	-3%	-3%	-5%
Grondexploitatie		Geen norm		80%	81%	79%	70%	64%	47%	28%
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120	97%	98%	101%	pm	pm	pm	pm

- De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de jaarrekening. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de jaarrekening 'vastligt' voor door rente en aflossing. Tabel hierboven presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug).

	Score
Netto schuldquote	Ruim voldoende
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Ruim voldoende

- De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Zeewolde scoort met 66% volgens deze normatiek '**voldoende**'.

	Score
Solvabiliteit	Voldoende

- De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale gerealiseerde baten. Dit laat zien in hoeverre gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. VNG waardeert een score hoger dan 0,6 als 'voldoende', een score tussen 0 en 0,6 als 'matig' en een score van 0 als 'onvoldoende'. De gerealiseerde ruimte van Zeewolde is binnen deze normen '**onvoldoende**'. Voor het begrotingstoezicht door de Provincie is de structurele begrotingsruimte 'voldoende' wanneer deze groter is dan 0.

	Score
Structurele exploitatieruimte	Matig

- Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor deze indicator zijn geen normen geformuleerd omdat de boekwaarde op zich niets zegt over de mate waarin vraag en aanbod op elkaar aansluiten en in hoeverre de investeringen dus kunnen worden terugverdiend. De paragraaf grondbeleid en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) bieden hierin meer inzicht. Vanuit het Interbestuurlijk toezicht (IBT) door Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland wordt er een norm gehanteerd van < 20% (gunstig) tot > 35% (ongunstig).

	Score
Grondexploitatie	Geen norm

- De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'voldoende'.

	Score
Woonlasten meerpersoonshuishoudens	Voldoende

De indicatoren en normen zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Als een indicator onvoldoende scoort of meerdere jaren op rij verslechtert, kan dit aanleiding zijn om bij te sturen. De bovenstaande indicatoren verhouden zich echter goed tot de normen. Daarnaast voldoet Zeewolde ook aan de wettelijke renterisiconorm en kasgeldlimiet voor de financiering.

Risico's in relatie tot weerstand

Voor de gemeente Zeewolde zien de risico's in relatie tot weerstand er als volgt uit:

Risico's		
	Incidenteel	Structureel
Zekere	Geen	Geen
Onzekere	Bedrag is niet te bepalen	Bedrag is niet te bepalen
Totaal		
Buffer	55.493.340	3.474.584
Verschil	- 55.493.340	-3.474.584

-/- = Voordeel

Onderstaand worden de onderdelen uit deze tabel verder uitgewerkt.

Weerstandsvermogen

Onder weerstandsvermogen wordt het vermogen van de gemeente verstaan om risico's op te kunnen vangen.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid een sluitende begroting vast te stellen en bij de jaarrekening verantwoording af te leggen over de realisatie van de begroting. Een sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem gaat opleveren. In dat geval staat de begroting, en daarmee het beleid van de gemeente, onder druk.

Het doel van het weerstandsvermogen is om zeker te zijn dat de gemeente haar taken, ondanks tegenvallers en rampen, kan blijven uitvoeren.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen aan de ene kant de weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote lasten te kunnen dekken) en aan de andere kant alle risico's waarvoor nog geen voorzieningen zijn gevormd die van betekenis kunnen zijn.

Weerstandscapaciteit

Voor weerstandscapaciteit bestaat geen eensluidende definitie maar is als volgt te omschrijven. De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt om niet begrote tegenvallers te dekken die zich voordoen.

Er is onderscheid te maken in structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Structureel

	Structureel (in €)	
1	Onvoorzien Structureel	185.802
2	Onbenutte belastingcapaciteit	3.288.782
	Totaal	3.474.584

1. Onvoorzien structureel;

Uitgangspunt van het financiële beleid is dat elk jaar in de begroting een vast bedrag van € 68.070,- wordt geraamd voor onvoorziene structurele uitgaven. Vanuit het jaar 2018 is een bedrag van € 117.731,- meegenomen, zodat het totale budget in 2019 € 185.802,-- bedraagt.

2. De onbenutte ruimte in de belastingcapaciteit.

Wat betreft heffingen (belastingen en retributies) is de gemeente gebonden aan wettelijke regels en gestelde normen. De tarieven van retributies mogen maximaal kostendekkend zijn of de afgenomen diensten worden geleverd tegen de wettelijk genormeerde tarieven.

Als gevolg van de leeftijdsopbouw van de bevolking van onze gemeente, de omvang van de huidige begraafplaats en de vastgestelde tarieven (hoogte vergelijkbaar met omliggende gemeenten) worden de jaarlijkse vaste lasten van de begraafplaats niet gedekt door de baten.

In artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet wordt geregeld dat aan een gemeente een aanvullende uitkering kan worden verleend, indien de algemene middelen aanmerkelijk en een structureel tekort geven om in de noodzakelijke behoeften te voorzien, terwijl de eigen inkomsten van de gemeente zich op een redelijk peil vinden. Om te voldoen aan het redelijk peil is op basis van deze berekeningsmethode voor de OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht de vrije ruimte bepaald.

Bij de begroting voor 2018 is deze vrije ruimte berekend op € 3,2 miljoen.

Incidenteel

	Incidenteel (in €)	
3	Vrije aanwendbare deel algemene reserve	40.236.822
4	Bestemmingsreserves; Bedrijfsrisico reserve Grondbedrijf	8.353.832
5	Bestemmingsreserves	0
6	Stille reserves: (on)roerende zaken	6.800.000
6	Stille reserves: aandelenbezit	0
7	Onvoorzien Incidenteel	102.686
	Totaal	55.493.340

3. Algemene reserve, het vrij aanwendbare deel;

Bij de laatste actualisatie van de nota Reserves en Voorzieningen in 2017 is het bodembedrag opnieuw vastgesteld op € 10 miljoen.

Rekening houdend met bekende claims bedraagt de vrije reserve € 40.236.822,- zonder rekening te houden met de dekking van eventuele rekeningstekorten 2019 ev.

4. Bestemmingsreserve Bedrijfsrisico grondbedrijf

In de herziene nota Meerjaren Prognose Grondexploitatie 2016 (MPG), welke is vastgesteld in de raad van februari 2017, is bepaald dat voor het actief vervaardigen/exploiteren van uitgeefbare grond een reserve moet worden aangehouden met een bandbreedte van € 5,9 tot € 8,8 miljoen. Bij daling onder het bodembedrag zal deze uit de algemene reserve moeten worden aangevuld. Bij overschrijding van het plafond wordt het overtollige, exclusief lopende claims, overgeheveld naar de algemene reserve. Dit laatste zal plaatsvinden op basis van de werkelijke mutaties bij het opstellen van de jaarrekening.

5. Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn gevormd voor een bepaald doel. De raad heeft de bevoegdheid de bestemming te wijzigen en deze in te zetten voor het opvangen van tegenvallers. Daarmee kunnen ze geen onderdeel uitmaken van de weerstandscapaciteit en zijn daarom niet opgenomen in de tabel.

Per 31 december 2017 bedraagt het beschikbare bedrag aan bestemmingsreserves € 27.962.000,-

6. Stille reserves: (on)roerende zaken & aandelenbezit

Stille reserves ontstaan doordat de verwachte economische waarde in het maatschappelijke verkeer afwijkt van de historische verkrijgingprijs en/of de huidige administratieve boekwaarde.

De hogere waarde dan de administratieve boekwaarde kan pas gebruikt worden als het object niet meer benodigd is voor de taakuitvoering en wordt afgestoten.

Op basis van de WOZ waarden en taxatie is er voor de onroerende en roerende goederen in gemeentelijk bezit een berekening gemaakt (peildatum 1 januari 2018) om de omvang van de stille reserve te bepalen. Het betreffen hier alleen de stille reserves van de algemene dienst.

Het waarde verschil tussen deze waardebepaling en de administratieve boekwaarden bedraagt afgerond € 23,0 miljoen.

Niet dit volledige bedrag aan stille reserves is aan te merken als weerstandscapaciteit, omdat niet alle objecten direct beschikbaar zijn om te verkopen. In de nota "Weerstandsvormogen en Risicobeheersing 2015", raadsbesluit van 19 februari 2015 wordt uitgegaan van 30% van de stille reserves aan (on)roerende zaken. Onderstaand is dit uitgewerkt:

Stille reserves	
Onderwerp	In miljoenen
Onderwijsgebouwen	13
Peuterspeelzalen/kinderopvang	0,7
Sport/recreatie (sportzalen en -hallen)	2
Overig (gemeentehuis, politiebureau)	5,1
Roerend goed (Fiets – voetveer)	0,2
Sociaal cultureel werk	1,6
Totaal	22,6
Gehanteerd 30% van totaal	6,8

Om te beschikken over betrouwbare courante informatie ten aanzien van het gebruik en inzet van de objecten, de laatst vastgestelde WOZ-waarde en de boekwaarde op de balans van dat moment, is dit gedeelte in 2018 geactualiseerd.

Een bijzondere categorie van stille reserves wordt gevormd door de deelnemingen in het aandelenbezit van ondernemingen als Vitens, Alliander en de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) e.d. Het bepalen van de omvang van de stille reserves op dit onderdeel is lastig omdat het bezit beperkt verhandelbaar is. Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf “Verbonden Partijen”.

7. Onvoorzien Incidenteel

Uitgangspunt van het financiële beleid is dat elk jaar in de begroting per inwoner een bedrag van € 4,54 voor onvoorzien incidenteel wordt opgenomen. Voor 2019 wordt het geraamde bedrag € 102.686,-.

Risicomanagement

Het begrip risico is in het BBV omschreven als een kans op gevaar of schade met financieel gevolg van substantiële omvang. Risico's kunnen economisch, politiek, juridisch of bestuurlijk van aard zijn. Het is een bekend gegeven dat de gemeente met een steeds breder scala aan risico's te maken heeft en krijgt waarover verantwoording dient te worden afgelegd. De uitdaging is om een juiste balans te vinden tussen risico's nemen en de beheersing hiervan.

Vastgestelde kaders

Omschrijving	Door	Op
Nota Reserves en Voorzieningen 2017 - 2020	Raad	29 juni 2017
Nota Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2016	Raad	23 februari 2017
Nota "Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2015 – 2018"	Raad	19 februari 2015

Risico's

Binnen de organisatie is afgesproken dat nieuwe risico's direct worden gemeld door het op te nemen in interne en bestuurlijke management rapportages.

De risico's zijn ingedeeld naar vrij zekere risico's en risico's met een onzekerheidsfactor.

Bij de actualisatie van de nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing in de 2^e helft van 2014 zijn de risico's berekend op € 1.680.000,-.

In deze nota is als uitgangspunt voorgesteld om voor Zeewolde uit te gaan van een weerstandsratio van 2. Bij een weerstandsratio van 2, welke door het Nederlands Adviesbureau Risicobeheersing (NAR) als uitstekend wordt gekenmerkt.

De weerstandscapaciteit is hiervoor toereikend.

Weerstandsvermogen gemeenschappelijke regelingen waarin gemeente Zeewolde deelneemt.

De gemeente neemt deel in diverse gemeenschappelijke regelingen en/of samenwerkingsverbanden. In de opgestelde voorwaarden en contracten is aangegeven of de betreffende partij een eigen weerstandsvermogen mag aanhouden en/of de eventuele exploitatietekorten direct voor rekening van de gemeente als opdrachtgever komen.

De inhoudelijk informatie van gemeenschappelijke regelingen en/of samenwerkingsverbanden treft u aan in de paragraaf Verbonden Partijen.

In de hierna opgenomen tabel is aangegeven welke GR's / samenwerkingsverbanden wel of niet over een eigen weerstandsvermogen beschikt. Of dit weerstandsvermogen toereikend is voor de eventuele tekort(en) hangt af van de omvang.

Gemeenschappelijke regeling / samenwerkingsverband	Weerstandsvermogen
GGD Flevoland	Ja
Werkvoorzieningsschap IJsselmeergroep	Ja
Het Flevolands Archief	Ja
Sociale Dienst Veluwerand (SDV) -Miv 2018 opgegaan in MIZ-	Nee
Regio Noord Veluwe (RNV) -Miv 2018 deels opgegaan in MIZ-	Ja
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Ja
Veiligheidsregio Flevoland	Ja
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)	Matig
Meerinzicht (MIZ)	Nee
Gebiedsontwikkeling Oosterwold	Nee 1)
Inkoopcentrale Flevoland	Nee1)

1) Deze gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden hebben geen eigen begrotings- en jaarrekeningsdocument.

De financiële afwikkeling/-afrekening vindt plaats door middel van afzonderlijke facturering die verantwoord wordt op de betreffende taakvelden in de exploitatie rekening.

Zekere risico's

	Stand van zaken op 31 12 2017	Stand van zaken op 1 juli 2018
Onderwerp	Gemeentelijk aandeel in het algemene ondernemings-risico IJsselmeergroep	
	Het aandeel in het vermogen van de gemeenschappelijke regeling en het beschikbare aantal arbeidsplaatsen voor de gemeente Zeewolde is beperkt. Ongeacht welke sleutel van toepassing is, is het aandeel voor Zeewolde, relatief gezien, beperkt.	Is gelijk aan de stand van zaken per 1 mei 2017.
Onderwerp	Omvang algemene uitkering uit het gemeentefonds	
	In de MJB 2019 – 2022 is het budget algemene uitkering uit het Gemeentefonds, inclusief de integratie uitkering voor het Sociaal Domein, gebaseerd op de mei circulaire 2018. Uitwerking behoeft nog het zogenaamde enveloppengeld voor in het IBP benoemde speerpunten.	De (verdere) uitwerking van het kabinetsbeleid Rutte IV met het Interbestuurlijke Programma (IBP) tussen Rijk, gemeenten en Waterschappen zijn in financiële zin verwerkt in de mei circulaire 2018. Vanaf 2019 worden de middelen voor de decentralisatie bijna helemaal middels verdeelmodellen toegewezen en daarmee versleuteld.
Onderwerp	Integraal wijkonderhoud	
	Het bestaande beleid van uitvoering van het integraal wijkbeheer komt de komende jaren onder druk te staan als aan de financiële reserve "Integraal wijkbeheer" geen structurele of incidentele middelen wordt toegevoegd. Bij de vaststelling van de MJB 2017 – 2020 is besloten t/m de jaarschijf 2023 de jaarlijkse dotatie met € 100.000,- te laten groeien. Voor de jaarlijkse groei van dit budget zal binnen de reguliere MJB nog dekking moeten worden gevonden voor de jaarschijven 2022 en 2023.	Door de vaststelling van de MJB 2017-2020 en 2018 – 2021 met daarin een oplossing van het genoemde probleem is het risico sterk verkleind. Structureel de koers blijven vasthouden die is ingezet, dit is terug te zien in de MJB 2019-2022.
Onderwerp	Beheersplan wegen	
	In het onderbouwende beheerplan "Wegen" is voor de financiële omvang van de bestemmingsreserve voor rehabilitatie van de wegen 75% van de lasten meegenomen en voor groot onderhoud wegen 90%. Binnen deze collegeperiode zal onderzoek worden gedaan naar alternatief wegenonderhoud (innovatie) om de omvang aan onderhoudslasten terug te dringen.	In de oplossing van dit probleem is in 2017 een stap gezet bij de aanbidding van het concept-groenbeleidsplan buitengebied. Het voorgestane beleid is voorkoming van schade aan wegen door bomen/beplanting. In de tweede helft van 2018 wordt dit plan ter inzage gelegd en voorgelegd aan de raad ter vaststelling. Hierna kunnen deze besluitvorming onderdeel gaan uitmaken van het nieuw op te stellen beheersplan (Verwachting voorjaar 2019). De genoemde percentages zijn nog steeds een punt van aandacht. Ook in 2017 is bij groot onderhoud aan wegen in het buitengebied gebleken dat de basis laag onder het asfalt verwijderd moet worden. Met het afvoeren van deze laag en de verwerking ervan is in het huidige (financiële) beheerplan nog geen rekening gehouden. Dit zal ook worden meegenomen in het nieuw op te stellen beheersplan. In de zomer van 2018 is gebleken dat er een aantal wegen schade hebben opgelopen als gevolg van de langdurige droogte en hitte, waardoor de grond op een aantal plaatsen versneld ingeklonken is.

	Stand van zaken op 31 12 2017	Stand van zaken op 1 juli 2018
		Hiervoor zal op korte termijn aanvullende advisering plaats vinden om de effecten hiervan in beeld te brengen met de daarvoor benodigde financiële middelen.
Onderwerp	Groen openbare ruimte	
		De zomer van 2018 kenmerkt zich door een langdurige periode van droogte en extreme hitte. Schade aan openbaar groen is daarmee zichtbaar aan het worden. In het voorjaar van 2019 zal pas duidelijk worden welke delen van het openbaar groen door deze extreme droogte onherstelbaar beschadigd zijn waardoor extra onderhoud (lees vervanging) aan de orde is. Als hier aanleiding voor is zal aparte advisering worden aangeboden, inclusief een daarbij passende dekking.
Onderwerp	Introductie van de nieuwe omgevingswet	
	Er is een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van de omgevingswet. De insteek is een geleidelijke invoering. Er is in kaart gebracht welke personele en financiële inzet dit vergt. Bij de start van dit omvangrijke traject is een inschatting gemaakt die op basis van ervaring (periodiek) zal worden bijgesteld.	Er is een begin gemaakt met de uitvoering van het Plan van Aanpak. Inmiddels is er sinds het voorjaar 2018 een nieuwe hulptool beschikbaar om de benodigde middelen voor de ontwikkeling en implementatie te berekenen. Daarmee is bekeken of de nu reeds in de begroting opgenomen middelen toereikend zijn, middels aanvullende advisering is bijstelling noodzakelijk. De begroting wordt hierop aangepast.

Samenvatting zekere risico's

Als zekere risico's worden 6 onderwerpen genoemd, waarvan 5 toereikend in de diverse (financiële) documenten zijn afgedekt.

Zeker is dat er een nieuwe omgevingswet er komt, de gedetailleerdheid van de uitwerking is nog niet geheel duidelijk en neemt onzekere –niet te berekenen- financiële en organisatorische risico's mee zich mee.

Onzekere risico's

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
Onderwerp	Open einde regelingen	
	Uitgaven, als gevolg van open einde regelingen die voortvloeien uit landelijke wet- en regelgeving, brengen risico's met zich mee. Welke omvang deze risico's zullen hebben is niet te bepalen.	Gelijk aan de situatie van 31 december 2017.
Onderwerp	Rechtmatigheid bij aanbesteden en inkoop	
	Aanbesteden van werken, diensten en inkoop wordt in regie uitgevoerd. Het uit te voeren proces is bekend bij de budgethouders en wordt/kan in overleg met de inkoop coördinator worden opgezet/uitgevoerd. Als gevolg van lage inschrijvingen vergroot de kans om bij aanbesteding en inkoop tegen gerechtelijke procedures aan te lopen, ondanks het toepassen van de zorgvuldige voorwaarden en regels.	Gelijk aan de situatie van 31 december 2017. Alertheid hierop blijft geboden.
Onderwerp	Voordelen bij aanbesteden van werken en diensten	

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Of het lage prijsniveau bij aanbesteden in de voorbije plusminus 5 jaren ook de komende jaren kan worden gerealiseerd en gehandhaafd wordt betwijfeld. De budgetten in de lopende en nieuwe begroting zijn gebaseerd op de huidige (aflopende) aanbestedingsbedragen.</p> <p>Binnen de begroting is geen budget beschikbaar voor een hoger prijsniveau uit aanbestedingen.</p>	<p>Algemene dienst: Gelijk aan de situatie van 31 december 2017. Voor wat betreft schoonmaak zijn de budgetten voor de gemeentelijke gebouwen bij de Voorjaarsnota 2018 op niveau gebracht.</p> <p>In het huidige klimaat van schaarste (met name voor werken) is dit een blijvend aandachtspunt.</p> <p>Grondbedrijf: Binnen de exploitaties van het Grondbedrijf worden de bovengenoemde ontwikkelingen opgevangen. Inzichtelijk worden deze gemaakt, jaarlijks bij een actualisatie, en tweejaarlijks een herziening.</p>
Onderwerp	Uitvoering Sociaal Domein (maatwerkvoorzieningen)	
	<p>Om nog meer grip op de uitvoering van het beleid te krijgen is het nodig om in een nog stabielere situatie te komen.</p> <p>Het uitgangspunt is een beter evenwicht tussen de baten en de lasten voor dit onderdeel, met daarbij de kanttekening dat er bij acute zorgbehoefte sprake is van een 'open einde regeling' met de daarbij behorende verplichtingen. Het uitgavenpatroon in 2016 was circa € 0,5 miljoen hoger dan de ontvangen bijdrage van het Rijk. Door een bijdrage van de bestemmingsreserve Sociaal Domein wordt dit verschil in de MJB opgevangen.</p>	<p>Gelijk aan de stand van zaken op 31 december 2017.</p> <p>In de meerjarenperspectief (MJB 2019 – 2022) zijn de inkomstenramingen afgestemd op de jaarlijkse verwachte Rijksbijdrage.</p> <p>Bij een gelijk uitgavenpatroon als in 2017 zal jaarlijks een bijdrage uit een bestemmingsreserve danwel de vrije algemene reserve noodzakelijk zijn.</p> <p>Een meer gedetailleerd toelichting op de decentralisatie van het Sociaal Domein vindt u bij 1.6.6 van deze begroting.</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
Onderwerp	Risico's grondbedrijf	
	<p>Uitgangspunt voor de meeste grondexploitaties is de strategische visie waarin de uitgifteprognose voor woningbouw en bedrijfsterreinen is opgenomen. Deze visie dient als basis voor de herziening van de exploitatieopzetten.</p> <p>Om de twee jaar worden de risico's opnieuw gekwantificeerd in de Nota Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) op basis van de laatst vastgestelde exploitatieopzetten. De MPG 2016 is op 23 februari 2017 vastgesteld.</p> <p>Ondanks het kwantificeren van de risico's in de Nota MPG blijft de activiteit van het exploiteren en uitgeven van (bouwrijpe) gronden een activiteit met een hoge risicofactor.</p> <p>De boekwaarde van het grondbedrijf op 31 december 2017 bedraagt € 26,9 miljoen, met een positieve eindresultaat, inclusief 1% kostenstijging, van € 56,0 miljoen.</p> <p>Getracht wordt risico's zo vroeg mogelijk te herkennen en op te vangen. Er vindt periodiek overleg plaats waarin de voortgang van de exploitatieberekeningen nauwlettend wordt gevolgd. Daarnaast wordt er per kwartaal een rapportage opgesteld waarin de stand van zaken wordt weergegeven.</p> <p>Het grondbeleid van de gemeente wordt toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.</p>	<p>Gelijk aan de stand van zaken op 31 december 2017.</p> <p>Gelijk aan de stand van zaken op 31 december 2017.</p> <p>Door het huidige gunstige uitgifte klimaat is de verwachting dat in de komende 2 tot 3 jaar een belangrijk deel van de woningbouwexploitaties ontwikkeld en uitgegeven kunnen worden, wat een gunstig effect heeft op de omvang en daarmee risico's.</p> <p>Gelijk aan de stand van zaken op 31 december 2017.</p>
Onderwerp	Precario	
	<p>Bij brief van 10 februari 2016 informeert de minister van BZK de voorzitter van de 2e Kamer. Voorstel is dit onderwerp mee te nemen in de herziening/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. De tarieven van 1 januari 2016 kunnen nog 10 jaar zonder verhoging worden gehanteerd. De voorgestelde overgangsregeling is door de 2^e Kamer op 21 februari 2017 verkort met 5 jaar tot uiterlijk 1 januari 2022.</p> <p>In de voorliggende MJB is in 2022 rekening gehouden met het teniet gaan van deze structurele batenbudget. Vorenstaande is reeds toegelicht in de Voorjaarsnota 2017.</p>	<p>Situatie is ongewijzigd en daarmee nog gelijk aan de situatie van 31 december 2017.</p>
Onderwerp	Almere Oosterwold	
	<p>Oosterwold is een gezamenlijke organische gebiedsontwikkeling van Almere en Zeewolde.</p>	<p>Per 1-1-2018 zijn er overeenkomsten voor in totaal ca 1.000 woningen afgesloten.</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Almere fungeert hierbij als centrumgemeente en faciliteert het gebiedsteam voor de gebiedsontwikkeling. Naast de inzet van capaciteit heeft er een voorfinanciering plaatsgevonden die uiteindelijk terugbetaald wordt uit het kostenverhaal dat bij initiatieven in rekening wordt gebracht.</p> <p>Gestart is met initiatieven op het grondgebied van de gemeente Almere. Inmiddels zijn dit er ruim 300 woningen en de animo is nog steeds groot. Dit betekent, dat in 2017 gestart kon worden met de eerste terugbetaling van het voorgeschoten bedrag. Vanaf 2018 wordt naar verwachting jaarlijks een terugbetaling voorzien. Evaluatie van dit project zal in 2019 plaatsvinden.</p> <p>Bij de evaluatie zal worden beoordeeld of de terugontvangen bedragen structureel mogen worden ingeboekt.</p>	<p>Ontwikkeling die hierin te zien is dat de belangstelling om deel te nemen toeneemt.</p>
Onderwerp	Informatieveiligheid en privacy gevoelige gegevens, automatisering en digitalisering	
	Zie hiervoor de hoofdstuk 3.5 Bedrijfsvoering waar hier verder op wordt ingegaan	
Onderwerp	Horsterwold (Bosruiterweg) bezwaar tegen niet permanent wonen	
	<p>De gemeente Zeewolde heeft in 2010 een fors aantal claims ontvangen van de eigenaren van woningen op het recreatieterrein Horsterwold (Bosruiterweg). Hierover is in de jaarrekening van 2010 ook al gerapporteerd. De claims zijn gericht tegen het handelen van de gemeente Zeewolde, waarbij het permanent wonen op voornoemd recreatieterrein wordt tegengegaan. De eigenaren beroepen zich op bepalingen in de koopovereenkomst en stellen dat de gemeente met het handhavingsbeleid inbreuk maakt op hun vermogensrecht als gevolg waarvan schade zou worden ondervonden. De claims zijn bedoeld om de verjaring van de rechtsvordering (schade uit onrechtmatige daad) te stuiten en zijn nog niet verder onderbouwd. Aan de indieners van de claims – onder voorbehoud van alle rechten en wesen – gevraagd om met een nadere onderbouwing en motivering te komen. Die onderbouwing is niet ontvangen.</p> <p>Eind 2015 / begin 2016 heeft een aantal eigenaren deze claims herhaald om de verjaring van hun (vermeende/veronderstelde) vorderingen weer te stuiten. Op deze claims is door de gemeente Zeewolde inhoudelijk gereageerd zonder dat daarbij aansprakelijkheid is erkend.</p> <p>Medio 2017 heeft de advocaat van de Vereniging van Eigenaren Horsterwold de gemeente een brief geschreven, waarin de gemeente gevraagd wordt de opvatting te delen dat de eigenaren van de recreatiewoningen deze woningen semi-permanent mogen bewonen op dit park op grond van bovenbedoelde koopovereenkomst. De gemeente Zeewolde moet hierop nog inhoudelijk reageren. Indien de opvatting niet door de gemeente Zeewolde gedeeld wordt, heeft de advocaat van de Vereniging van Eigenaren</p>	<p>Inmiddels hebben begin 2018 voorlopige getuigenverhoren plaatsgevonden bij de civiele rechter, vooruitlopend op een mogelijke civiele procedure.</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Horsterwold een civiele procedure aangekondigd.</p> <p>In de bestuursrechtelijke procedures is die koopovereenkomst ook ingeroepen. In die procedures is de gemeente in het gelijk gesteld.</p>	<p>Inmiddels zijn er door verschillende eigenaren planschadeclaims ingediend tegen de in 2015 verleende vergunningen voor de vestiging van arbeidsmigranten en het AZC, perceel 14-16.</p> <p>Aan de uitwerking, en daarmee het inzicht in de gevolgen, wordt nu gewerkt.</p>
Onderwerp	Samenwerking met andere gemeenten	
	<p>Eind 2016 heeft het college besloten het traject in te gaan om te komen tot 1 brede Gemeenschappelijke Regeling waarin alle vormen van samenwerking tussen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde worden opgenomen. Dit besluit is genomen ter uitvoering van een amendement van de gemeenteraad. Dus zowel bedrijfsvoering als het sociaal domein vallen hieronder. Dat besluit houdt in dat op termijn de SDV als zelfstandige GR op houdt te bestaan en geïntegreerd zal worden binnen Meerinzicht.</p> <p>Dat voorkomt bestuurlijke drukte en maakt de aansturing eenduidig. De nadere invulling van beide onderdelen van Meerinzicht vindt in 2018 plaats.</p> <p>Op dit moment wordt geïnvesteerd in het samenwerken met op termijn terugverdien effecten. Of de ingeboekte voordelige geprognosticeerde resultaten direct zullen worden behaald, valt te bezien. Door toenemende taaktoedeling vanuit het Rijk aan gemeenten moet Meerinzicht nieuwe functies gaan invullen, die ten koste kunnen gaan van de geprognosticeerde resultaten. Denk hierbij aan de privacyfunctionaris en de CISO, de ontwikkelingen op het gebied van de digitale dienstverlening, informatieveiligheid en de samenwerking op het gebied van het sociaal domein.</p>	<p>Op 1 januari 2018 is de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Meerinzicht in werking getreden. De onderdelen Sociaal Domein en Bedrijfsvoering maken deel uit van de nieuwe organisatie.</p> <p>De inverdieneffecten kunnen pas gerealiseerd worden als er geen extra taken vanuit het Rijk naar de gemeenten toekomen en/of er voldoende Rijksmiddelen beschikbaar worden gesteld voor de uitvoering van deze taken.</p> <p>Het risico heeft zich niet voorgedaan in 2017. Bedacht moet worden dat sommige inhoudelijke risico's niet gekoppeld zijn aan de totstandkoming of het bestaan van de GR Meerinzicht, maar aan autonome maatschappelijke ontwikkelingen.</p>
Onderwerp	NV Huisvuilcentrale (HVC) Alkmaar	
	Bij raadsbesluit van 27 juni 1996 is de gemeente aandeelhouder geworden in genoemde NV met een bijzondere status. Het zijn zgn. aandelen A waarbij de	Het jaarrekeningresultaat van de voorbije jaren van de HVC laat zien dat het beleid

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>aandeelhouders hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de onder deze status vallende gegarandeerde geldleningen.</p> <p>Door de HVC wordt gewerkt aan de financiële herstructurering om het risico voor de aandeelhouders te verlagen.</p> <p>De aandeelhouders hebben eind 2015 in het kader van de vaststelling van het dividendbeleid besloten te streven naar een zodanige solvabiliteit dat er in 2024 de keuze mogelijkheid is om te financieren zonder gemeentegarantie.</p>	<p>geëffectueerd wordt. De HVC ligt op koers om haar doel, financiering zonder gemeentegarantie in 2024, te halen.</p>
Onderwerp	Vennootschapsbelastingplicht (VPB)	
	<p>Met ingang van 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht ingevoerd voor lagere overheden. Voor de gemeente Zeewolde is op dit moment alleen de exploitatie van grond vennootschapsbelastingplichtig. De hiervoor ontwikkelde berekeningssystematiek, gerelateerd aan verhouding vreemd vermogen/eigen vermogen, is voor de gemeente Zeewolde niet hanteerbaar. De gemeente Zeewolde heeft geen externe leningen aangetrokken waardoor in het raadsbesluit van december 2016 is besloten een afwijkend standpunt in te nemen.</p> <p>In het voorjaar van 2017 is getracht afstemming met de Belastingdienst te zoeken over dit standpunt. Er is echter door hen aangegeven dat zij nog geen afspraken willen maken met individuele gemeenten. De kans is daarom aanwezig dat het gehanteerde standpunt (deels) moet worden herzien.</p> <p>Hierbij moet worden aangegeven dat het bedrag aan te betalen vennootschapsbelasting in mindering wordt gebracht van de winst van de grondexploitaties. Het heeft zodoende primair geen effect op de reguliere begroting. Wel in de hoogte van het uiteindelijke resultaat van de grondexploitaties inclusief toevoeging aan de Algemene Reserve</p> <p>Behoudens de uitkomsten uit het overleg met de Belastingdienst, behoort en is dit "risico" (afdracht van een deel van het positieve resultaat) onderdeel van het reguliere financiële proces.</p>	<p>Situatie is ongewijzigd en daarmee nog gelijk aan de situatie van 1 mei 2017</p>
Onderwerp	Ontwikkeling Havenkwartier	

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Begin 2016 zijn de diverse interne en externe factoren tegen elkaar afgewogen t.b.v. de keuze om het Havenkwartier al dan niet verder te faseren in de tijd.</p> <p>In de raadsvergadering van 27 juni 2016 is het richtinggevend besluit van het college van 1 maart 2016 bevestigd. Aan de uitwerking van de structurele exploitatielasten voor Beheer en Onderhoud van dit project wordt door het college gewerkt.</p> <p>De aanbesteding van de kustzone en de ophoging van Havenkwartier heeft plaatsgevonden. Verder wordt gewerkt aan het aanbesteding gereed maken van de sluis en de infrastructuur t.b.v. het havenkwartier.</p> <p>De planning is om uiterlijk juni 2019 het project sluisencomplex operationeel te hebben.</p> <p>Door aantrekkende markt en hogere investering in de woning kan/zal de te ontvangen grondprijzen in een aantal gevallen toenemen en hoger zijn de geprognoseerde grondprijzen in de exploitatie opzetten.</p>	<p>In het laatste kwartaal van 2017 heeft de aanbesteding plaatsgevonden en is het werk gegund binnen de beschikbare budgetten.</p> <p>De omgevingsvergunning is inmiddels aangevraagd, de verwachting is dat eind 2018 met deze bouwwerkzaamheden begonnen kan worden.</p>
Onderwerp	Wet Markt & Overheid	
	<p>1. Een belanghebbende heeft beroep aangetekend tegen het gemeentelijk besluit om de exploitatie van de Aanloophaven als activiteit in het algemeen belang aan te wijzen. De Wet Markt en Overheid is dan niet van toepassing. De rechtbank heeft de ondernemer in het gelijk gesteld, omdat het besluit onvoldoende gemotiveerd zou zijn. Dit heeft als gevolg dat de raad van de gemeente Zeewolde een nieuw besluit moet nemen. Dit besluit wordt momenteel voorbereid. Tegen die uitspraak is door het gemeentebestuur hoger beroep aangetekend bij het College van het beroep voor het bedrijfsleven (omdat het hoger beroep de werking van de uitspraak van de rechtbank niet schorst, moet er tevens een nieuw besluit genomen worden).</p> <p>2. Tevens heeft diezelfde belanghebbende (ondernemer) een civiele procedure gestart, waarbij hij een schadevergoeding vordert. De ondernemer is van mening dat de gemeente Zeewolde een te laag (niet kostendekkend) tarief vraagt voor het innemen van een ligplaats aan de Aanloophaven. Tevens beweert hij dat de gemeente een te laag tarief in rekening brengt voor het gebruik van de haventjes in de Blauwe Diamant. De ondernemer stelt dat de gemeente in strijd met de Wet Markt en Overheid handelt en daarom aansprakelijk is voor het door hem beweerde omzetverlies. Deze stelling wordt door de gemeente (door onze gemeentelijke huisadvocaat) bestreden. Een eerdere voorlopige voorziening hieromtrent is afgewezen. Hierbij eiste de ondernemer onder meer sluiting van de haventjes in de Blauwe Diamant.</p>	<p>Er zijn nog geen uitspraken gedaan op 1 januari 2018 in de civiele en/of bestuursrechtelijke procedure (het hoger beroep). Deze worden in de loop van 2018 verwacht.</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Het is de verwachting dat zowel de bestuursrechter (zie punt 1.) als de civiele rechter (zie punt 2.) pas in de loop van 2018 uitspraak doen.</p>	
Onderwerp	Sportcomplex 't Baken	
	<p>Om de komende jaren op een veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze dit complex beschikbaar te hebben en te houden voor zwemmen, zwemles en zaalsporten zullen de nodige onderhoudswerkzaamheden/-investeringen moeten plaatsvinden.</p>	<p>In de raadsvergadering van juni 2018 is er door de gemeenteraad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.</p>
Onderwerp	Maatschappelijk vastgoed	
		<p>Een aantal jaar geleden is gestart om beheer, onderhoud en inzet (vraag en aanbod) van gebouwen op een andere wijze vorm te geven. In de vorm van maatschappelijk vastgoed is gekozen om een splitsing te maken tussen beheer, onderhoud en inzet aanbod (belegd bij de afdeling ruimte) en inzet van gebouwen (vraag) belegd bij met name de afdeling Samenleving.</p> <p>Risico wat zich de komende jaren steeds meer zal gaan manifesteren is hoe om te gaan met gebouwen die door gemaakte keuzen vanuit het maatschappelijk vastgoed hun functie verloren hebben en niet meer duurzaam ingezet kunnen worden.</p> <p>De lasten die deze panden met zich mee brengen zullen blijven drukken op de gemeentelijke begroting.</p> <p>Dit vraagstuk maakt dat er op de kortere termijn aanvullend beleid voor maatschappelijk vastgoed</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
		uitgewerkt zal moeten worden. Naar verwachting zal dit ultimo 2019 gerealiseerd moeten zijn.

Samenvatting onzekere risico's

Een aantal onzekere risico's hebben invloed op het uiteindelijke jaarresultaat, vooral de open einde regelingen. Deze risico's zijn tussentijds verwerkt en toegelicht met een begrotingswijziging(en) of de definitieve cijfers zijn verantwoord en toegelicht in het jaarverslag.

Het bestedingsbedrag van het Sociaal Domein is in 2017 aanzienlijk hoger dan de ontvangen Rijksbijdrage. De inschatting is dat dit ook gaat gelden voor de komende begrotingsjaren. De beschikbare reserve voor de zgn. "zachte landing" is door de onttrekking in 2017 volledig benut.

Voor de verwachte tekorten vanaf 2018 zal een beroep gedaan moeten worden op de vrije Algemene Reserve als daar geen bestemmingsreserves voor dit onderwerp meer beschikbaar zijn. Nadere advisering hierover zal naar verwachting in september 2018 gereed zijn.

Deze ontwikkeling zien wij ook bij andere gemeenten in onze provincie. Daar waar het mogelijk is zal het bestedingsbeleid (op langere termijn) bijgesteld moeten worden, daarnaast zal het kabinet samen met andere gemeenten, gemotiveerd gevraagd moeten worden, om de rijksbijdrage, of de verdeelsleutel aan te passen, zodat er meer evenwicht komt in de lasten en de baten per gemeente. Zie hiervoor ook hoofdstuk 1.6.6 Sociaal Domein.

Naast deze hiervoor genoemde (on)zekere risico's die de gemeente zelf loopt (informatiebeveiliging en onderhoudsniveau sportcomplex 't Baken) als organisatie bij de uitvoering van de haar opgedragen activiteiten is zij ook (mede)verantwoordelijk of mag een (financiële) bijdrage leveren in de risico's, als die zich voordoen, van gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden waarin wordt deelgenomen.